

Toetskader pedagogisch handelen

Merel Rombout en Dirk van Woerkom

Versie 21-12-2022

Overzicht alle leeruitkomsten vakdidactische bekwaamheid, pedagogische bekwaamheid en de leeruitkomsten professioneel handelen

Kern van leraarstaken	Vakdidactisch handelen	Pedagogisch handelen
Ontwerpen	O1 Leerdoelen en leerlijnen O2 Ontwerpcyclus doorlopen	
Uitvoeren	U1 Ontwikkeling van leervaardigheden U2 Begeleiding van leerprocessen U3 Organiseren van onderwijs	U4 Bijdragen aan persoonsvorming en burgerschapsontwikkeling U5 Omgaan met diversiteit en bevorderen van inclusie U6 Bevorderen van een veilig schoolklimaat
Evalueren	E1 Toetsen en vastleggen van leerrendement	
Professioneel handelen	P1 Professionaliseren P2 Onderzoekend vermogen inzetten P4 Professioneel communiceren	P3 Professionele identiteit ontwikkelen

Examenprogramma

Instituut Archimedes	Propedeuse	Hoofdphase		
	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3	Jaar 4
Vakinhoudelijk Handelen	Vakinhoud 30 EC	Vakinhoud 30 EC	Vakinhoud 15 / 20 EC	LKT 1 EC
Vakdidactisch Handelen	Ontwerpen van onderwijs 15 EC	Begeleiden van onderwijs 15 EC	Verdiepen 25 / 30 EC	Profileren 29 EC
LU	O1, O2, P1	U1 t/m U3, P2, P4	O1, O2, E1, U1 t/m U3, P1, P2, P4	O1, O2, E1, U1 t/m U3, P1, P2, P4

Pedagogisch Handelen	De lerende in beeld 15 EC	De leraar als pedagoog 15 EC	De school en de samenleving 15 EC	
LU	U4 t/m 6, P3	U4 t/m 6, P3	U4 t/m 6, P3	
Profileren				Minor 30 EC
Totaal	60 EC	60 EC	60 EC	60 EC

Toelichting generiek toetskader Pedagogisch handelen

In dit toetskader is op elk niveau beschreven welke leeruitkomsten en daarbij behorende kennis, vaardigheden en houdingsaspecten getoetst worden bij PHa – De lerende in beeld, PHb - De leraar als pedagoog, PHc – De school en de samenleving. Deze zijn gebaseerd op de onderleggers in het LU-boekje en de generieke kennisbasis.

In onderstaand kader staan verticaal de generieke didactische leeruitkomsten (in rood) en de leeruitkomsten professioneel handelen die daarbij horen (in blauw). In de tabel is een cel grijs gemaakt als de leeruitkomst niet getoetst wordt, de student kan hier dan al wel feedback op krijgen.

Betekenis gemarkeerde teksten:

- Kennis die in de kenniscan wordt opgenomen is blauw gearceerd
- Niet-gearceerde kennis worden m.b.v. andersoortige datapunten aangetoond
- Inhouden die specifiek zijn voor de afstudeerrichtingen

Aan dit overzicht wordt de specifieke vakdidactische kennis, afkomstig uit de kennisbasis van een opleiding, nog toegevoegd.

Handleiding generiek toetskader VH en PH

Studenten worden getoetst op basis van eenheden van leeruitkomsten. Dit biedt de mogelijkheid studenten holistisch te beoordelen en biedt ruimte voor een eigen invulling, passend bij de leerbehoefte en de context van de werkplek.

In dit toetskader is beschreven welke inhoud horen bij de leeruitkomsten. Deze inhoud zijn noodzakelijk: zij zijn gebaseerd op bestaande landelijke kennisbases. Op deze wijze wordt aantoonbaar gemaakt dat het eindniveau voldoet aan de landelijke eisen. Tegelijkertijd zijn deze inhoud, daar waar mogelijk, zodanig geformuleerd dat zij ruimte bieden voor een eigen invulling van de student.

De inhouden zijn vervolgens vertaald naar onderliggende niveaus. Daarbij is zorggedragen voor een concentrische lijn. Concentrisch toetsen is dan mogelijk: studenten die op een hoger niveau instromen en hier een positieve eindbeoordeling ontvangen, krijgen onderliggende niveaus vrijgesteld. Er is echter ruimte om flexibel met deze niveau-indeling om te gaan:

- De beoordeling is holistisch van aard.
- De inhouden die zijn beschreven onder de niveaus zijn richtinggevend maar niet verplichtend van karakter.
- De inhouden waarop de student is beoordeeld, hoeven niet op een later niveau nogmaals te worden aangetoond.
- Indien inhouden op een lager niveau zijn beoordeeld maar alsnog op een hoger niveau op onjuiste wijze aan de orde komen, dan wordt dit wederom meegenomen in de beoordeling (van het hogere niveau).

Het toetskader is dus niet bedoeld als een afvinklijst. Het biedt een kader waarmee we flexibel kunnen omgaan en dat tegelijkertijd houvast biedt wat betreft het eindniveau van de opleidingen en de concentrische lijn in de toetsing.

Om aansluiting bij de context van de werkplek en bij de leerbehoefte van de student mogelijk te maken is het *noodzakelijk* hetgeen is aangetoond goed te administreren. Dit wil zeggen dat de examinerator in het beoordelingsformulier omschrijft welke kenniselementen, vaardigheden, houdingsaspecten en integraties zijn waargenomen en een rol hebben gespeeld in de eindbeoordeling. De eindbeoordeling(en) van de onderliggende niveau(s) worden als verplichte datapunten opgenomen in het digitaal portfolio. Deze zijn uitgangspunt voor de eindbeoordeling van het volgende niveau.

GENERIEK TOETSKADER PEDAGOGISCH HANDELEN			
Niveau	<p>Niveau 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kennis</i>elementen per onderlegger worden, los van elkaar, begrepen. - Basale <i>vaardigheden</i> uit de onderlegger worden herkend en incidenteel en begeleid zelf toegepast in een eenvoudige context. - De student herkent het belang van de <i>houdingsaspecten</i> uit de onderlegger. - Er wordt een koppeling gemaakt tussen theorie en praktijk. 	<p>Niveau 2</p> <p>Er worden logische en relevante verbanden gelegd tussen verschillende <i>kennis</i>elementen uit de onderleggers.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Complexere <i>vaardigheden</i> uit de onderlegger worden in de praktijk onder begeleiding toegepast. - De student is bewust bezig met het waarderen en zich eigen maken van <i>houdingsaspecten</i> uit de onderlegger. - <i>Kennis</i>, <i>vaardigheden</i> en houding zijn incidenteel <i>geïntegreerd</i> in verschillende professionele situaties. 	<p>Niveau 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle <i>kennis</i> – per onderlegger – wordt op logische wijze geïnterpreteerd en beoordeeld. - De <i>vaardigheden</i> uit de onderlegger kunnen autonoom worden toegepast. - De <i>houdingsaspecten</i> uit de onderlegger zijn geïnternaliseerd. - <i>Kennis</i>, <i>vaardigheden</i> en houding zijn structureel <i>geïntegreerd</i> in verschillende professionele situaties.
Pedagogisch handelen	PHa (15 EC)	PHb (15 EC)	PHc (15 EC)
Leeruitkomsten	U4 t/m 6, P3	U4 t/m 6, P3	U4 t/m 6, P3

<p>Leeruitkomst U4 Bijdragen aan persoonsvorming en wereldburgerschap</p> <p>De leraar stimuleert actief de persoonlijke ontwikkeling van de leerling en ondersteunt leerlingen bij het innemen van een bewuste positie als</p>	<p>L U p e r n i v e a u</p>			
<p>De leraar verkent in het contact met leerlingen diens ontwikkeling, belevingswereld en leefomgeving en de verscheidenheid die hierin bestaat.</p>	<p>En de leraar stimuleert de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen en ondersteunt leerlingen bij het innemen van een bewuste positie als wereldburger in een diverse samenleving.</p>	<p>En de leraar legt verbinding met de leefwereld, de beroepsidentiteit en/of vervolgstudie, wetenschap, andere schoolvakken en een bredere maatschappelijke context.</p>		

wereldburger in een diverse samenleving, door verbinding te leggen met de leefwereld, de beroepsidentiteit en/of vervolgstudie, wetenschap, andere schoolvakken en een bredere maatschappelijke context.

V
a
r
d
i
g
h
e
d
e
n

- sluit aan en legt verbinding met de leefwereld van de leerling
- toont door voorbeeldgedrag respect tegenover alle leerlingen
- maakt respectloos gedrag van leerlingen bespreekbaar

En

- schort eigen oordeel op zodat leerlingen de vrijheid krijgen om hun eigen antwoorden te formuleren
- stimuleert leerlingen een open houding aan te nemen vanuit het perspectief van wereldburger
- stelt duidelijke grenzen binnen de school als oefenplaats waarmee openheid, respect en een sociaal veilig klimaat in de klas gewaarborgd zijn

En

- draagt bij aan de persoonlijke vorming van leerlingen
- stimuleert leerlingen vanuit het perspectief van een wereldburger een open houding in te nemen en legt relaties tussen eigen (beroeps)identiteit en werkveld
- herkent en erkent eigen emoties en emoties van anderen in het publieke domein die gekoppeld zijn aan 'maatschappelijke gesprekken uit de actualiteit en uit het verleden'
- biedt leerlingen ruimte hun oordeel (leren) verwoorden en te (leren) onderbouwen.

K e n n i s	<ul style="list-style-type: none"> • identiteitsontwikkeling • sociale ontwikkeling • sociale veiligheid • leefwerelden van leerlingen en studenten • nature-nurture discussie 	<p>En</p> <ul style="list-style-type: none"> • maatschappelijke ontwikkelingen • morele ontwikkeling • seksuele ontwikkeling • sociale ontwikkeling • functie van het onderwijs • school in de pluriforme maatschappij • moderne onderwijsconcepten • interculturele communicatie • opvoedingsstijlen – en oriëntaties en culturele bepaaldheid 	<p>En</p> <ul style="list-style-type: none"> • principes van effectieve communicatie • begeleiding gericht op de leerloopbaan • gespreksvaardigheden
	H o u d i n g	<ul style="list-style-type: none"> • de leraar is nieuwsgierig, tolerant en respectvol en daardoor bereid zich in te leven in de culturele achtergrond en leefwereld van de leerling • de leraar heeft een nieuwsgierige, open, respectvolle houding 	<p>En</p> <ul style="list-style-type: none"> • de leraar toont empathie, is bereid zich in te leven in leerlingen en hun achtergrond • de leraar is zich bewust van zijn eigen denken en de invloed hiervan op zijn handelen

<p>Leeruitkomst U5 Omgaan met diversiteit en bevorderen van inclusie</p> <p>De leraar bouwt een veilige relatie met leerlingen op, waardeert diversiteit, signaleert ontwikkelbehoeften en creëert gelijkwaardige onderwijskansen, zodat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen.</p>	L U p e r n i v e a u	De leraar gaat positieve relaties aan met leerlingen, waarbij zij zich bewust is van de invloed van diens eigen persoonlijke geschiedenis en leefomgeving.	De leraar versterkt leerlingen door actief in te spelen op verschillen in gedrag en ontwikkelingsbehoeften tussen leerlingen, zich daarbij rekenschap gevend van de taken die het onderwijs hierin heeft.	De leraar bouwt een veilige relatie met leerlingen op, waardeert diversiteit, signaleert ontwikkelbehoeften en creëert gelijkwaardige onderwijskansen, zodat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen.
	V a a r d i g h e d e n	<ul style="list-style-type: none"> • stemt communicatie af op de leerling • bewaart professionele distantie • gaat respectvol om met leerlingen • heeft oog voor verschillen tussen leerlingen 	En <ul style="list-style-type: none"> • herkent diverse onderwijsbehoeften • communiceert zowel verbaal als non-verbaal congruent • bouwt een vertrouwensrelatie op • soorten en functie van begeleidingsgesprekken 	En <ul style="list-style-type: none"> • formuleert in gesprek met de leerling, collega's en ouders onderwijsbehoeften van de leerling • begeleid leerlingen in hun specifieke onderwijsbehoefte • kan de HGW-cyclus ontwerpen en toepassen in de praktijk • begeleidt sociaal-emotionele processen
	K e n n i s	<ul style="list-style-type: none"> • opvoedingsdoelen, -stijlen en -waarden • relatie tussen school en thuis • omgaan met diversiteit 	En <ul style="list-style-type: none"> • soorten en functie van begeleidingsgesprekken • omgaan met diversiteit • waardengericht onderwijs 	En <ul style="list-style-type: none"> • gedrags- en ontwikkelingsstoornissen • begeleiding in de zorgstructuur • handelingsgericht werken

	<ul style="list-style-type: none"> • labeling en stereotypering • nonverbale communicatie • invloeden vanuit sociaal culturele achtergronden en maatschappelijke context 		<ul style="list-style-type: none"> • kwaliteitszorg op school • schoolbeleid, visie en invulling • interculturele communicatie • omgaan met diversiteit • schoolbeleid, visie en invulling (talentontwikkeling) • wettelijke kaders passend onderwijs
Houding	<ul style="list-style-type: none"> • de leraar heeft een nieuwsgierige, open, respectvolle houding • de leraar toont empathie, is bereid zich in te leven in leerlingen en hun achtergrond • de leraar is zich bewust van zijn eigen denken en de invloed hiervan op zijn handelen 	en	<ul style="list-style-type: none"> • de leraar is bereid zich in te leven in de culturele achtergrond en leefwereld van de leerling • de leraar heeft een nieuwsgierige, open, respectvolle houding en draagt dit over op de leerling • de leraar toont empathie, is bereid zich in te leven in leerlingen en hun achtergrond
		en	<ul style="list-style-type: none"> • de leraar gaat uit van de kracht van verschillen tussen leerlingen. • de leraar heeft een nieuwsgierige, open, respectvolle en cultureel sensitieve houding en draagt dit over op de leerling • de leraar wil betrokken zijn • de leraar erkent de meerwaarde in samenwerking met anderen in de begeleiding van leerlingen

Commented [MW1]: @Marel Rombout en @Dirk van Woerkom, ik heb toch wat 'moeite' met dit onderdeel voor de kennisscan. Als ik hem nu hier zo zien staan gaat het vooral om schoolbeleid en visie, o.a. over talentontwikkeling (is er een reden dat alleen het deel tussenhaakjes in de kennisscan wordt opgenomen?). En ik vind dat deze kennis juist beter op een andere manier getoetst kan worden: kijken naar schoolbeleid op de stage!

Commented [MR2R1]: Hoi Maartje, talentontwikkeling is gearceerd omdat dit het stuk is dat de examencommissie wil zien in de kennisscan. Wel kan je/kunnen we een voorstel schrijven voor een alternatief en dit voorleggen aan de examencommissie.

Commented [MW3R1]: En de excie heeft zodanig inhoudelijke pedagogische kennis dat zij heel bewust hierover hebben nagedacht? Ik vraag me af of dit is gebeurd. Weet jij dit?

Leeruitkomst U6 Bevorderen van een veilig schoolklimaat De leraar bevordert het leef- en leerklimaat in een groep en in de school, in samenwerking met leerlingen, collega's en ouders.	L U p e r n i v e a u V a a r d i g h e d e n	De leraar signaleert positieve en negatieve invloeden op het leer- en leefklimaat in een groep en past zijn gedrag hierop aan.	De leraar bevordert het leef- en leerklimaat in een groep en stemt hierbij af met leerlingen en direct collega's.	De leraar bevordert het leef- en leerklimaat in een groep en in de school, in samenwerking met leerlingen, collega's en ouders.
		<ul style="list-style-type: none"> • creëert een ontspannen sfeer • trekt de aandacht van een groep door middel van een congruente, stevige houding en passende mimiek en stemgebruik • signaleert orde verstorend gedrag • hanteert schoolreglementen en klassenregels • zorgt voor veilige fysieke omgeving 	En <ul style="list-style-type: none"> • brengt structuur en rust in een onderwijssituatie • herkent, benoemt, begeleidt en stuurt groepsprocessen en onderliggende mechanismen • bevordert contact tussen leerlingen • creëert een sfeer waarin fouten maken mag en van fouten wordt geleerd • de leraar kan zijn eigen emoties controleren en respecteert emoties van anderen 	En <ul style="list-style-type: none"> • begeleidt het leer- en leefklimaat in de groep en op school • bevordert sociale veiligheid • werkt samen met leerlingen, ouders, collega's en andere betrokkenen ter voorkoming van ordeverstoring, conflicten en pesten • is in staat situationeel te handelen

	Kennis	<ul style="list-style-type: none"> leefwerelden van leerlingen en studenten motivatietheorieën groepsdynamische processen 	<p>En</p> <ul style="list-style-type: none"> gedrags- en ontwikkelingsstoornissen

Commented [MW4]: Wat wordt hiermee bedoeld? Welke kennis moet hierover getoetst worden? @Merel Rombout @Dirk van Woerkom

Commented [MW5R4]: Is deze btw later toegevoegd?

Commented [MR6R4]: Volgens mij niet. Wat hier precies mee bedoelt wordt, moet ik je schuldig blijven. Deze hebben we vanuit de GKB van de examencommissie gekregen als toetsonderwerpen in de kenniscan.

	Houding	<ul style="list-style-type: none"> is bereid om in dialoog te gaan met anderen is betrokken bij leerlingen is authentiek in het contact met leerlingen 	<p>En</p> <ul style="list-style-type: none"> is bereid om zijn oordeel of mening te parkeren en fouten toe te geven 	<p>En</p> <ul style="list-style-type: none"> is bereid om af te wijken van het plan/de standaard indien de situatie erom vraagt
<p>LU-P3. Professionele identiteit ontwikkelen De internationaal</p>	Luperni	De leraar experimenteert met haar gedrag teneinde een professionele houding in te nemen, waarbij zij zich ervan bewust is dat haar kijk op het leraarschap mede gekleurd is door de eigen biografie, waarden en normen.	De leraar verantwoord diens eigen handelen waarbij zij rekenschap geeft van een diversiteit aan invalshoeken.	De internationaal georiënteerde leraar geeft vanuit een persoonlijke visie en ethische overwegingen vorm aan het eigen handelen in onderwijssituaties en kan het handelen expliciteren en verantwoorden en is in staat om het eigen beroepsbeeld in een intercultureel

georiënteerde leraar geeft vanuit een persoonlijke +visie en ethische overwegingen vorm aan het eigen handelen in onderwijssituaties en kan het handelen expliciteren en verantwoorden en is in staat om het eigen beroepsbeeld in een intercultureel of internationaal perspectief te plaatsen.	v			of internationaal perspectief te plaatsen.
	a	<ul style="list-style-type: none"> • benoemt de eigen professionele morele dilemma's die zich voordoen op het vlak van (i) de leraar als persoon • is zich bewust van de invloed van de eigen biografie en persoonlijkheidskenmerken op zijn leraar rol 	en <ul style="list-style-type: none"> • benoemt de eigen professionele morele dilemma's die zich voordoen op het vlak van onderwijs- en klassenorganisatie • is in staat om een situatie, vraagstuk of probleem vanuit meerdere culturele invalshoeken of referentiekaders te benaderen • reflecteert kritisch op het eigen handelen in de klas 	en <ul style="list-style-type: none"> • benoemt de eigen professionele morele dilemma's die zich voordoen op het vlak van de leraar als onderdeel de samenleving en draagt hiervoor verantwoordelijkheid • bepaalt eigen waarden en ethische positie en kan de ethische posities van anderen door argumentatiestructuren herkennen, waarderen en evalueren • Kan de invloed van biografische elementen erkennen en ze niet automatisch leidend laten zijn in de keuzes die worden gemaakt • contextualiseert eigen professionele kennis, visie en professioneel handelen en kan dit aanpassen op basis van interculturele

			en/of internationale ervaringen
K e n n i s	<ul style="list-style-type: none"> schoolcultuur en organisatie 	en <ul style="list-style-type: none"> schoolbeleid visie en invulling maatschappelijke ontwikkelingen beroepsethiek 	en <ul style="list-style-type: none"> beroepsethiek professionele geletterdheid persoonlijke onderwijsvisie onderwijsideologieën en onderwijsfilosofieën
H o u d i n g	<ul style="list-style-type: none"> is bereid om naar zichzelf te kijken en zichzelf te ontwikkelen 	en <ul style="list-style-type: none"> wil en kan dit plaatsen in het perspectief van de school 	en <ul style="list-style-type: none"> wil en kan dit in het maatschappelijk perspectief plaatsen

Bijlage kenniscan:

Inhoud kennisscans		
Module	Kenniselementen	Thema's
PH-a De lerende in beeld	Sociale veiligheid Adolescentie- ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> ❖ groepsdynamica en groepsprocessen ❖ identiteitsontwikkeling in de adolescentiefase; ❖ nature-nurture discussie; ❖ invloeden vanuit sociaal-culturele achtergronden en maatschappelijke context; ❖ opvoedings-doelen, -stijlen en -waarden;
PH-b De leraar als professional	Adolescentie- ontwikkeling Uitdagingen in leer- en gedragsontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • morele en seksuele ontwikkelingen van de adolescent; • gedrags- en ontwikkelingsstoornissen; • + inhoud PHa
PH-c De school en de samenleving	Uitdagingen in leer- en gedragsontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • handelingsgericht werken; • talentontwikkeling; • wettelijke kaders passend onderwijs; + inhoud PHa en b